

brå

 Sveriges officiella statistik

Kriminalstatistik

Begrepp och definitioner
Terminology and definitions

2019-03-28

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

URN: NBN: SE: BRA-787

© Brottsförebyggande rådet 2019

Enheten för rättsstatistik

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08–527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna publikation kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till: tillganglig@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer, diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Anhållande: Frihetsberövande tvångsåtgärd mot en person som är misstänkt för brott. Anhållandet beslutas av åklagare. Frihetsberövandet gäller fram till dess att personen sätts på fri fot eller fram till häktning (se nedan), vilket för närvarande måste ske inom tre dagar (24 kap. RB).

Anmält brott: En händelse som under redovisningsåret har anmälts och registrerats som brott hos Polismyndigheten, Tullverket, Kustbevakningen, Ekobrottsmyndigheten, eller Åklagarmyndigheten. Även brott som ägt rum tidigare, men anmälts under redovisningsåret, finns med i statistiken, liksom brott som anmälts i Sverige men begåtts utomlands. De anmälda brotten inkluderar även händelser som efter utredning visar sig vara annat än brott.

Anstalt: Annan benämning på fängelse. Anstalterna är indelade i säkerhetsnivåer från slutna anstalter ned till anstalter som helt saknar direkta rymningshinder. Från och med 2012 är anstalterna indelade i säkerhetsklasserna 1–3, där klass 1 har högst säkerhet.

Antalsräkning av brott: I statistiken över anmälda brott redovisas det sammanlagda antalet brott som registrerats. Varje anmälan/ärende kan innehålla ett eller flera brott, av samma eller olika brottstyper. Särskilda anvisningar finns för hur brott ska antalsräknas inom rättsväsendet (se *RIF0054 Riktlinjer för antalsräkning av brott*). Här följer exempel på hur riktlinjerna för antalsräkning tillämpas på några olika brottstyper:

- *Misshandling.* Varje tillfälle och utsatt person räknas som *ett* brott.
- *Ofredande.* En serie telefonpåringningar, under en eller flera dagar, riktade mot en person, räknas som *ett* brott.
- *Bedrägeri.* Om det finns fler än en målsägare räknas det som flera brott. Om flera gärningar företas mot en och samma målsägare vid samma tillfälle, räknas det däremot som *ett* brott.

Avbojning: Ett annat ord för avslutad verkställighet av intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja).

Avgå (från anstalt): Att någon avgår från anstalt innebär att personen lämnar anstalten fysiskt, men inte nödvändigtvis att kriminalvårdspåföljden är avslutad. Det kan röra sig om personer som frigivits, personer för vilka verkställigheten av

domen överflyttats till ett annat land, personer som har avlidit eller personer som av annan anledning inte längre befinner sig på anstalt. I många fall övergår ansvaret till frivården.

Avslutad verkställighet: Innebär (i statistiken över återfall i brott) frigivning från anstalt, utskrivning från sluten ungdomsvård eller avslutad intensivövervakning.

Avvikelse: Innebär att en klient har lämnat anstaltsområdet utan tillstånd (rymning), eller att klienten inte har återvänt efter att ha fått vistas utanför anstaltsområdet under en viss tillåten tid.

Beläggning: Antalet inskrivna klienter, som upptar en plats i anstalt, exklusive långtidsfrånvarande (p.g.a. utökad frigång, vårdvistelse, rymning/avvikelse, halvvägshus och övrig långtidsfrånvaro).

BrB: se *Brottsbalken*.

Brott: Ett brott är en handling som är belagd med straff i svensk lag. Det kan också vara att underlåta att handla.

Brott med misstänkt person: Handlagt brott för vilket minst en person med misstankegraden skäligen misstänkt är registrerad, vid tidpunkten för beslutet. Se även *Handlagda brott*

Brott mot allmänheten: Brott mot 13–15 kap. BrB. Inom denna brottskategori ingår bland annat missbruk av urkund, brukande av förfalskning, urkundsförfalskning och allmänfarlig vårdslöshet.

Brott mot person: Brott mot 3–7 kap. BrB, till exempel mord, misshandel, ofredande och sexualbrott.

Brott mot staten: Brott mot 16–22 kap. BrB. Inom denna brottskategori ingår bland annat brott mot allmän ordning, våld eller hot mot tjänsteman och brott mot rikets säkerhet.

Brott utan misstänkt person: Handlagt brott för vilket det inte finns någon skäligen misstänkt person registrerad, vid tidpunkten för beslutet. Om det finns en person med en lägre misstankegrad registrerad, räknas det som ett brott utan misstänkt person. Se även *Handlagda brott*

Brottsbalken (BrB): Brottsbalken är Sveriges centrala straffrättsliga lag, och den behandlar den allmänna straffrätten, som till exempel brott mot person och brott mot förmögenhet. I brottsbalken anges också straffskalorna för brotten. År 1965 ersatte brottsbalken 1864 års strafflag.

29 kap. 6 § BrB: Påföljdseftergift kan meddelas om det är uppenbart oskäligt att döma till påföljd med hänsyn tagen till vissa omständigheter som anges i 29 kap. 5 § BrB. Exempel på sådana omständigheter är om gärningspersonen drabbats av allvarlig kroppsskada till följd av brottet, har hög ålder eller lider av dödlig sjukdom eller skada.

30 kap. 6 § BrB: Den som begått ett brott under påverkan av

allvarlig psykisk störning ska i första hand dömas till en annan påföljd än fängelse. Rätten får döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl. Sådana skäl kan till exempel vara att brottet har ett högt straffvärde, eller att den tilltalade i anslutning till brottet själv har vållat sitt tillstånd genom rus eller på liknande sätt.

34 kap. 1 § 1 p. BrB: Detta lagrum tillämpas i de fall en person dömts (till fängelse, skyddstillsyn, villkorlig dom, sluten ungdomsvård, ungdomsvård eller ungdomstjänst) för ett brott och begår ett annat brott innan domen eller påföljden helt verkställts. Rätten kan då bland annat förordna att den gamla påföljden även avser det nya brottet.

Brottsstatistik: Här ingår statistik över anmälda brott, konstaterade fall av dödligt våld, handlagda brott, misstänkta personer och handlagda brottsmisstankar.

Brottskategori: Brott av liknande slag, till exempel stöldbrott, brott mot person och narkotikabrott. Flera statistikprodukter redovisas vanligtvis indelat i sju brottskategorier.

Brottstyp: Brott som ingår i brottskategorierna, till exempel misshandel som ingår i brott mot person, eller innehav av narkotika som ingår i kategorin narkotikabrott.

Buffertperiod: I statistiken över återfall i brott följs varje uppföljningsperiod av en buffertperiod. Statistiken över återfall i brott bygger på begångna brott i lagakraftvunna domar. För att så många som möjligt av de brott som begåtts under uppföljningsperioden ska komma med i statistiken, tillämpas en så kallad buffertperiod, under vilken domen ska hinna vinna laga kraft. I den slutliga statistiken är buffertperioden tre år och i den preliminära ett år.

Böter: Böter (dagsböter, penningböter eller normerade böter, se nedan) utdöms genom dom eller strafföreläggande. Bötesbeloppet beräknas och betalas på olika sätt beroende på typ av böter. Även polisen och tullen kan till exempel i trafiksammanhang utfärda böter, så kallad ordningsbot. Böter som inte betalas får, om inte annat är föreskrivet, förvandlas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader, enligt bestämmelserna i bötesverkställighetslagen (1979:189). Böter tillfaller staten.

Censurering: Censurering förekommer till exempel i analyser med *Life table method*, *Cox regression* och parametrisk regression i statistiken över återfall i brott. Censurering används för de personer som inte kan följas under hela uppföljningsperioden, till exempel personer som avlider under uppföljningsperioden. Det innebär att de personerna bidrar till skattningarna av återfallsandelarna endast under den tid de kunnat återfalla i brott.

Cox regression: Är den mest använda regressionsmodellen inom överlevnadsanalys. Den tar hänsyn till censurering, kräver inga fördelningsantaganden, och flera bakgrundsvariabler kan

hanteras. För att använda modellen krävs att PH-antagandet (*proportional hazards*) är uppfyllt.

Dagsböter: Typ av bötesstraff, där böternas antal bestäms efter hur grovt brottet är, och varje dagsbots storlek fastställs med hänsyn till den dömda personens ekonomiska förhållanden. Antalet dagsböter kan vara minst 30 och högst 150 (som gemensamt straff för flera brott högst 200). Beloppet för varje dagsbot kan variera mellan 50 och 1 000 kronor. Minsta totala bötesbelopp är 750 kronor. (Beloppen gäller från och med 1 oktober 2006.)

Direktavskrivna brott: Handlagda brott för vilka beslut om brottet har fattats under redovisningsåret, utan att en utredning har inletts. Se även *Handlagda brott*

Domslut: Med ett domslut avses i lagföringsstatistiken en fällande dom mot en tilltalad i tingsrätten. Samtliga fällande domslut från tingsrätterna redovisas i lagföringsstatistiken, oavsett om de överklagats till högre rättsinstans eller inte. Det innebär att även personer som senare frikänts i hovrätten ingår i statistiken. (Däremot ingår inte de personer som först friats i tingsrätten och därefter dömts för brott i hovrätten.) I återfallsstatistiken har alla domslut vunnit laga kraft, även domslut från högre rättsinstans ingår. Det gäller tidigare belastning samt ingångs- och återfallshändelse.

Elektronisk kontroll: *Se intensivövervakning med elektronisk kontroll.*

Folkbokförda: Endast personer som är folkbokförda i landet den 31 december det aktuella referensåret, ingår i återfallsstatistiken. Folkbokföringsuppgifterna hämtas från Statistiska centralbyrån (SCB) och registret över totalbefolkningen (RTB). Avgränsningen har gjorts dels för att öka tillförlitligheten, dels för att öka jämförbarheten med befolkningsstatistiken.

Fotboja: *Se intensivövervakning med elektronisk kontroll.*

Frigivna: Personer som villkorligt frigivits från sina fängelsestraff och personer som helt har verkställt sina fängelsestraff. Enligt huvudregeln tillämpas i dag villkorlig frigivning när två tredjedelar av den utdömda tiden, dock minst en månad, har avtjänats.

Frihetsberövande påföljd: Avser en påföljd som innebär att gärningspersonen genom inspärning eller övervakning är förhindrad att förflytta sig utanför ett begränsat område. I statistiken över återfall i brott definieras följande påföljder som frihetsberövande: fängelse, sluten ungdomsvård och rättspsykiatrisk vård.

Frivård: Frivården ansvarar för påföljder i frihet. Frivården har hand om övervakningen av personer som frigivits villkorligt, personer som dömts till skyddstillsyn samt personer som

avtjänar sitt fängelsestraff i form av intensivövervakning med elektronisk kontroll. Personer som dömts till villkorlig dom med samhällstjänst övervakas inte av frivården, men frivården administrerar samhällstjänsten.

Frivårdspåföljder: Frivårdspåföljder innebär påföljd i frihet. I statistiken över återfall i brott förekommer frivårdspåföljderna skyddstillsyn, villkorlig dom, samhällstjänst och intensivövervakning.

Fängelse: Fängelsestraffet döms ut på viss tid eller på livstid. Fängelse på viss tid får som regel inte överstiga tio år och inte understiga 14 dagar. Om fängelse på längre tid än tio år och på livstid är föreskrivet för brottet, eller om det följer av 26 kap. 2 eller 3 §, får dock fängelse på viss tid bestämmas till högst 18 år. Fängelse får användas som gemensamt straff för flera brott, om fängelse kan följa på något av brotten. Fängelse på viss tid får sättas över det svåraste av de högsta straff som kan följa på brotten, men får inte överstiga de högsta straffen sammanlagda med varandra eller 18 år. Det får inte heller överskrida det svåraste straffet med mer än

- ett år, om det svåraste straffet är kortare än fängelse i fyra år
- två år, om det svåraste straffet är fängelse i fyra år eller längre men lägre än fängelse i åtta år
- fyra år, om det svåraste straffet är fängelse i åtta år eller längre.

Det svåraste av de lägsta straffen får inte underskridas.

Vanligtvis frigges de som döms till ett längre fängelsestraff än två månader villkorligt efter det att två tredjedelar av den utdömda tiden avtjänats (se *villkorlig frigivning*).

Förmögenhetsbrott: Brott mot 8–12 kap. BrB, till exempel stöld, bedrägeri, förskingring och skadegörelse.

Förundersökning: Polisens och åklagarens utredning av ett anmält brott.

Förundersökningsbegränsning: När beslut har fattats om att en förundersökning ska läggas ner, eller inte ska inledas, avseende ett brott. Orsaken är oftast att en person är misstänkt för flera brott, och polis eller åklagare bedömer att en fortsatt utredning av det aktuella brottet inte skulle få någon eller endast liten betydelse för en eventuell påföljd. Syftet är att skapa förutsättningar för att kunna använda tillgängliga utredningsresurser på ett för samhället så effektivt sätt som möjligt. Den första januari 2013 fick polisen befogenhet att besluta om förundersökningsbegränsning, inom ramen för sitt förundersökningsledarskap. Detta har tidigare enbart varit förbehållet åklagarna.

Förundersökningsbegränsning kan göras enligt följande lagrum:

23 kap. 4 a § RB: En förundersökning får vidare läggas

ned:

1 st. 1 p: om fortsatt utredning skulle kräva kostnader som inte står i rimligt förhållande till sakens betydelse och det dessutom kan antas att brottets straffvärde inte överstiger fängelse i tre månader, eller

1 st. 2 p: om det kan antas att åtal för brottet inte skulle komma att ske till följd av bestämmelser om åtalsunderlåtelse i 20 kap. eller om särskild åtalsprövning samt något väsentligt allmänt eller enskilt intresse ej åsidosätts genom att förundersökningen läggs ned.

2 st: Om förutsättningar för att lägga ned en förundersökning enligt första stycket föreligger redan innan en sådan har inletts, får det beslutas att förundersökning inte ska inledas.

Gripande: Frihetsberövande av en person som är misstänkt för brott. Detta får ske när polisen inte kan eller hinner vänta på att åklagaren ska fatta beslut om anhållande. Enskilda får gripa en person som är efterlyst, eller som har begått ett brott som kan ge fängelse, om personen påträffas på bar gärning eller på flykt. Den gripna personen ska då snarast överlämnas till polisen.

Grövsta brott: Det brott som klassas som grövst enligt straffskalan för en eller flera ingångshändelser. Redovisningen av grövsta brott utgör aggregeringsmetod i statistiken över återfall i brott, när huvudbrotten i ingångshändelserna ska redovisas på personnivå. Metoden väljer ut ett huvudbrott per person och referensår utifrån brottens straffskala.

Hasardkvot (*hazard ratio*): Ett mått inom det statistiska området överlevnadsanalys som används i statistiken över återfall i brott, för att jämföra risken för återfall i brott mellan olika kategorier. En parametrisk regressionsmodell används för att skatta hasardkvoterna för redovisningsvariablerna i statistiken. Syftet med modellen är att se vilka av skillnaderna i absolut risk som kvarstår efter justering för de andra variablerna.

Handlagda brott: Samtliga anmälda brott för vilka polis, åklagare eller annan utredande myndighet under redovisningsperioden (kalenderår) har fattat ett beslut som innebär att handläggningen av brottet avslutas. Själva brottanmälan kan ha gjorts samma år eller tidigare.

Ett och samma anmälda brott kan generera flera beslut, om flera personer är misstänkta för brottet. I statistiken redovisas brottet endast en gång, med ett av besluten, per redovisningsperiod. Beslutet väljs ut enligt en huvudbeslutsprincip, som rangordnar besluten i följande ordning: åtalsbeslut, beslut om strafföreläggande, beslut om åtalsunderlåtelse, beslut om förundersökningsbegränsning samt övriga beslut.

Huvudbrott: En person kan dömas för fler än ett brott i ett och samma lagföringsbeslut. För huvuddelen av dessa fall utdöms en gemensam påföljd för samtliga brott. Endast i ett fåtal fall finns referenser som pekar ut vilket brott som lett till vilken påföljd. Vanligtvis kan man således inte avgöra vilken påföljd som utdömts för ett enskilt brott. För att man i statistiken ska kunna redovisa påföljden efter brott används huvudbrotts- och huvudpåföljdsprincipen.

Som huvudbrott väljs det brott i en lagföring som har den strängaste straffskalan. Om två brott har samma straffskala väljs slumpmässigt ett av brotten som huvudbrott. Huvudbrottsprincipen innebär att redovisningen av antalet personer lagförda för en enskild brottstyp är en minimiskattning. De brott som har ett lågt straffvärde och ofta begås i samband med andra brott och därmed sällan kategoriseras som huvudbrott, blir underrepresenterade i statistiken. För att få reda på exakt hur många brott av en viss typ som har lagförts, kan de tabeller användas som redovisar antalet lagförda brott. Dessa tabeller redovisar förutom huvudbrotten även de så kallade bibrotten.

Huvudpåföljd: På liknande sätt som för brotten (se *huvudbrott*), kan flera påföljder utdömas för ett brott. Som regel väljs den mest ingripande påföljden i lagföringsbeslutet som huvudpåföljd. Påföljderna rangordnas efter grad av ingripande, med fängelse på livstid först och påföljd bortfaller sist. I de fall där referenser förekommer mellan brotten och påföljderna, väljs den påföljd som huvudbrottet lett till, även om det finns en annan mer ingripande påföljd i domslutet.

Häktning: Frihetsberövande som beslutas av domstol efter framställning av åklagare. Häktningsförhandling ska ske i domstol senast fyra dagar efter gripandet (se *gripande*). För att häktning ska kunna ske måste den misstänkte ha begått ett brott som kan ge fängelse i minst ett år. Åtal ska normalt vara väckt inom två veckor från häktningsbeslutet. I annat fall ska en ny häktningsförhandling hållas.

Häktningsframställning: Åklagarens skriftliga begäran hos en domstol om häktning (se även *häktning*) av en person som är skäligen misstänkt för brott.

Ingångshändelse: Används i statistiken över återfall i brott som ingångspopulation, det vill säga den population som följs upp för återfall i brott. Händelsen kan vara frigivning från anstalt, utskrivning från sluten ungdomsvård, avslutad intensivövervakning med elektronisk kontroll eller andra påföljder genom lagkraftvunnen dom eller beslut av åklagare, under ett visst referensår (kalenderår). Alla typer av lagföringar ingår dock inte i återfallsstatistiken som ingångshändelser. Lagföringar som endast omfattar brott med penningböter i straffskalan har exkluderats, eftersom de bedöms vara mindre intressanta att följa upp. Likaså ingår inte heller ordningsbotsförelägganden i ingångshändelserna. En och

samma person kan stå för flera ingångshändelser under ett referensår, och ingångshändelserna kan aggregeras till personer på olika sätt (se även *samtliga personer med en ingångshändelse*).

Inkapaciteringseffekt: Skattningen av återfallsandelar kan dras med så kallade inkapaciteringseffekter om personen med ingångshändelse är frihetsberövad (inkapaciterad) under någon del av uppföljningsperioden. Inkapaciteringseffekter inträder vid frihetsberövande påföljder som fängelse och sluten ungdomsvård. Inkapaciteringseffekter hanteras i statistiken över återfall i brott genom att personer dömda till dessa påföljder följs upp för återfall i nytt lagfört brott först från och med datumet för utskrivning. I statistiken över återfall i brott förekommer det även för personer som dömts till rättspsykiatrisk vård. Uppgift om datum för utskrivning finns inte tillgängligt förrän referensåret 2010 och uppföljningen börjar i stället när domen vinner laga kraft.

Inskrivna: Personer som är inskrivna i häkte eller på anstalt vid en viss tidpunkt. Normalt vistas personen på häktet eller anstalten. En person kan dock räknas som inskriven även utan att vara närvarande, exempelvis den som är på permission eller som är placerad på sjukhus enligt 9 kap. 1 § fängelselagen (2010:610).

Intagna: Personer som har tagits in på anstalt för att avtjäna ett fängelsestraff.

Intensivövervakning med elektronisk kontroll: är ett sätt att med hjälp av så kallad fotboja verkställa ett utdömt fängelsestraff om högst 6 månader utanför anstalt.

Intensivövervakning/utslussning: Se *utökad frigång*.

IÖV: Se *intensivövervakning med elektronisk kontroll*.

Kontraktsvård: Kontraktsvård är en form av skyddstillsyn, där domstolen föreskriver att den dömda ska följa en särskild behandlingsplan. Påföljden har funnits sedan den 1 januari 1988. Påföljdsformen är främst avsedd för drogmissbrukare, när det finns ett klart samband mellan missbruk och brott och den dömda annars skulle ha dömts till fängelse.

Kriminalstatistik: Ett samlingsbegrepp för brottsstatistik, lagföringsstatistik, kriminalvårdsstatistik och återfallsstatistik.

Laga kraft: En dom eller ett beslut vinner laga kraft när domslutet eller beslutet inte längre kan överklagas i vanlig ordning. Den viktigaste rättsföljden av laga kraft är att avgörandet kan verkställas.

Lagförda brott: Lagförda brott syftar på varje enskilt brott som lagförts och som någon eller några lagförts för. Om tre personer lagförs för samma brott, som begåtts gemensamt, innebär detta i statistiken tre lagförda brott.

Lagförda personer: Lagförda personer syftar i statistiken på antalet personer som någon eller några gånger under året har lagförts för brott. I tidigare års publikationer kallas detta för lagförda personer nettoredovisat.

Lagföring: Se *lagföringsbeslut*.

Lagföringsbeslut i statistiken över lagförda personer: Ett beslut om att en person har förklarats skyldig till brott i domstol, eller genom ett beslut av åklagare, att meddela åtalsunderlåtelse eller utfärda strafföreläggande. En och samma person redovisas i statistiken för varje enskilt lagföringsbeslut som denne erhållit under ett kalenderår. Om flera personer ingår i samma dom redovisas varje enskild person separat i statistiken. I tidigare års publikationer kallades lagföringsbeslut för lagförda personer bruttoredovisat. Även ordningsbotsförelägganden utfärdade av polis eller tull är en typ av lagföringsbeslut. Förelägganden om ordningsbot ingår dock inte i statistiken, utan redovisas separat från övriga lagföringsbeslut.

Lagföringsbeslut i statistiken över misstänkta personer och handlagda brottsmisstankar: Ett beslut som fattats av en åklagare och innebär att åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse/straffvarning meddelats.

Lagföringsprocent: Mått som redovisar antalet personuppklarade brott under ett år i procent av samtliga *utredda brott*, exklusive förundersökningsbegränsade brott, under samma period.

Life table method (actuarial method): Metoden kommer från det statistiska området överlevnadsanalys, och används i statistiken över återfall i brott för att skatta återfallsandelen korrekt. Den används i stället för vanlig procenträkning, eftersom en del av de studerade personerna inte har kunnat följas upp under hela uppföljningsperioden. Om till exempel en person dör innan uppföljningsperioden är slut, tar skattningen av återfallsandelen med hjälp av denna metod hänsyn till det (se även *censurering*).

LVM: Lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall. Avser tvångsvård som syftar till att stoppa ett pågående missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel. Övriga förutsättningar är att vård inte kan ges på frivillig basis, och att det föreligger allvarlig fara för missbrukarens fysiska eller psykiska hälsa, att det finns uppenbar risk att missbrukaren förstör sitt liv eller att man kan befara att missbrukaren allvarligt ska skada sig själv eller någon närstående.

LVU: Lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare 1964:167. Se även *straffvarning* och *åtalsunderlåtelse*.

Medborgarskap: I det fall en person har fler medborgarskap, varav ett är svenskt, anges svenskt medborgarskap.

Medelbeläggning: Summan av antalet vårddygn/antalet dagar i perioden (exempelvis 365 dagar vid årlig statistik). Se *beläggning och vårddygn*.

Medelfolkmängd: Genomsnitt av folkmängden i början och slutet av året (den 31/12 aktuellt år samt 31/12 föregående år). Befolkningsuppgifterna hämtas från Statistiska centralbyrån (SCB).

Median: Det är ett genomsnittsmått och definieras som den mittersta observationen (talet) i ett material. Man kan säga att medianen delar ett material mitt itu, där hälften av observationerna finns på ena sidan och andra hälften på andra sidan om medianen. Medianen används ofta när mätvärdenas fördelning inte är symmetrisk eller innehåller extrema observationer.

Mest ingripande påföljd: Avser den mest ingripande huvudpåföljden i en persons ingångshändelser. Används som aggregeringsmetod i statistiken över återfall i brott när påföljderna i ingångshändelserna ska redovisas på personnivå. Metoden väljer ut en huvudpåföljd per person och referensår, baserat på påföljdernas rangordning efter grad av ingripande.

Minderårig: Person som inte är straffbar, det vill säga under 15 år. Minderåriga kan inte lagföras och de redovisas vare sig i statistiken över personer misstänkta för brott, i statistiken över personer lagförda för brott eller i kriminalvårdsstatistiken.

Misstänkt person: En straffmyndig person som av polis, åklagare eller annan brottsutredande myndighet har misstänkts för brott, med som lägst misstankegraden skäligen misstänkt, och där det under redovisningsåret har fattats ett beslut som innebär att handläggningen av brottsmisstanken är avslutad.

Misskött permission: En permission kan misskötas genom att den intagne inte kommer till anstalten i rätt tid, så kallat uteblivande efter permission (den intagne räknas då som avviken). Permissionen kan även misskötas på annat sätt, till exempel genom att klienten inte vistas på rätt ort eller inte följer föreskrift om drogfrihet.

Multivariat analys: När man studerar flera variabler samtidigt, inom ramen för samma statistiska analys, kallas det för en multivariat analys. När endast en variabel studeras, kallas det för en univariat analys.

Nettoredovisning: En person förekommer endast en gång i statistiken, oavsett hur många gånger personen varit misstänkt för brott eller lagförts under året.

Normerade böter: Böter som bestäms enligt den särskilda beräkningsgrund som är föreskriven för brottet. Minsta bötesbelopp är 100 kronor.

Nyintagna: Personer som påbörjat verkställighet av fängelsestraff på anstalt.

Officiell statistik: Sådan statistik som regleras i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

Ordningsbot: Ordningsbot är en typ av böter som får utfärdas av en polis eller tulltjänsteman. Åklagarmyndigheten (ÅM) beslutar i samråd med Rikspolisstyrelsen (RPS) vilka brottstyper som ska omfattas av ordningsboten. Endast brott med penningböter eller normerade böter i straffskalan kan komma i fråga för ordningsbot. Ordningsbot redovisas endast summariskt till Brå och redovisas därför separat.

Parametrisk regression: Till skillnad från Cox regression kräver en parametrisk regression ett antagande om återfallsintensitetens fördelning. Den är ett av alternativen när PH-antagandet inte är uppfyllt i Coxregressionen. Valet av fördelning kan göras utifrån en grafisk framställning. För statistiken över återfall i brott är Weibullfördelningen lämplig.

Penningböter: Böter med ett fastställt engångsbelopp. Beloppet kan vara lägst 200 och högst 4 000 kronor (som gemensam påföljd för flera brott högst 10 000 kronor). Beloppen gäller från och med den 1 oktober 2006. Böter ska dömas ut enligt vad som är föreskrivet för brottet.

Permission: För att underlätta anpassningen till samhället kan en intagen beviljas tillstånd att lämna anstalten enligt 10 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) för en viss kort tid, om det inte finns någon påtaglig fara för fortsatt brottslig verksamhet eller misskötsamhet. Permission reglerades fram till 1 april 2011 i 2 kap. 32 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

Personupplarat brott: Handlagt brott där ett lagföringsbeslut har fattats om minst en person som är misstänkt för brottet. Med lagföringsbeslut avses här beslut om att väcka åtal, utfärda strafföreläggande eller meddela åtalsunderlåtelse/straffvarning.

Personupplaringsprocent: Mått som redovisar antalet personupplarade brott under ett år i procent av samtliga *handlagda brott* under samma period.

Preskriberat brott: Innebär att en person inte får åtalas efter viss tid från det att brottet har begåtts, vilket gör att gärningspersonen inte kan dömas efter denna tid. Preskriptionstiderna varierar mellan 2 och 25 år, beroende på brottstyp. Den längsta tiden gäller för brott som kan medföra livstids fängelse. Däremot preskriberas inte mord, dråp, folkmord, grovt folkrättsbrott eller terroristbrott som begås genom mord eller dråp. Inte heller försök till sådana brott preskriberas, med undantag för folkrättsbrott. (Från och med den 1 juli 2014 är reglerna något ändrade. De brott som inte preskriberas omfattar nu även brott mot mänskligheten och grov krigsförbrytelse, medan folkrättsbrott strukits. Enligt de nya reglerna preskriberas inte heller försök till något av dessa brott.) Preskription (åtalspreskription) och preskriptionstider regleras i 35 kap. BrB.

Påföljd: Sammanfattande begrepp för fängelse, böter, villkorlig

dom och skyddstillsyn samt rättspsykiatrisk vård, tvångsvård av missbrukare, sluten ungdomsvård och överlämnande till särskild vård. Vissa påföljder kan kombineras med varandra eller förenas med föreskrifter om samhällstjänst, kontraktsvård och ungdomstjänst. Fängelsestraffet kan verkställas genom intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja).

RB: Se *rättegångsbalken*.

Referenser: När skilda påföljder utdöms för olika brott anger referenserna vilket brott som är kopplat till vilken påföljd.

Referensår: En period motsvarande ett kalenderår (1 januari till 31 december) används i statistiken över återfall i brott. Ingångshändelserna under ett referensår följs sedan upp med avseende på eventuellt återfall i brott.

Region/län: Avser region/län där brottet har handlagts. Huvudregeln är att brottmål ska handläggas vid den polisregion/område, åklagarmyndighet eller tingsrätt som finns på den ort där brottet begåtts.

Registrerad brottslighet: Brott som kommit till rättsväsendets kännedom och registrerats i ärendehanteringssystem hos polisen, åklagarmyndigheten, ekobrottsmyndigheten eller tullverket. Liktydigt med anmäld brottslighet.

Rymning: Innebär att en person som är intagen på anstalt har lämnat anstaltsområdet utan tillstånd. Här ingår även de händelser då en person avviker utan tillstånd från sin bevakare, i samband med en bevakad transport eller bevakad utevistelse.

Rättspsykiatrisk undersökning: Rätten får besluta om rättspsykiatrisk undersökning för att kunna bedöma om det finns medicinska förutsättningar för att överlämna den misstänkte till rättspsykiatrisk vård eller om den misstänkte har begått gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning. Rättspsykiatrisk undersökning får endast ske vid erkännande av gärningen eller om det finns övertygande bevisning, och under förutsättning att påföljden bedöms bli strängare än böter. En person får överlämnas till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning endast om personen har genomgått en rättspsykiatrisk undersökning.

Rättspsykiatrisk vård: Rätten får överlämna den som har begått ett brott till rättspsykiatrisk vård om personen lider av en allvarlig psykisk störning och om påföljden inte kan stanna vid böter. Detta under förutsättning att det, med hänsyn till personens psykiska tillstånd och personliga förhållanden i övrigt, är påkallat att personen är intagen på en sjukvårdsinrättning för psykiatrisk vård som är förenad med frihetsberövande och annat tvång. Rätten får besluta att särskild utskrivningsprövning ska äga rum vid vården om det finns risk för att personen i fråga återfaller i brottslighet som är av allvarligt slag, till följd av den psykiska störningen.

Samhällstjänst: Samhällstjänst innebär en skyldighet att utföra

oavlönat arbete i lägst 40 och högst 240 timmar. Samhällstjänst kan utfärdas i samband med skyddstillsyn och villkorlig dom.

Samtliga ingångshändelser: Redovisningsenhet (objekt) i statistiken över återfall i brott. De två objekt som används i återfallsstatistiken och som följs upp för återfall i brott är ingångshändelse och person. En person kan stå för flera ingångshändelser, till exempel en frigivning från anstalt och en lagakraftvunnen dom om böter, under ett och samma kalenderår. I populationen av samtliga ingångshändelser räknas en persons alla händelser. Definitionen används när syftet är att redovisa återfallsmönstret mot bakgrund av olika egenskaper knutna till själva ingångshändelsen, till exempel huvudbrott och huvudpåföljder.

Samtliga personer med en ingångshändelse: Redovisningsenhet (objekt) i statistiken över återfall i brott. De två objekt som används i återfallsstatistiken och som följs upp för återfall i brott är ingångshändelse och person. En person kan stå för flera ingångshändelser under ett och samma kalenderår. I statistiken över samtliga personer räknas respektive person endast en gång under givet referensår. Objektet används vid statistiken över återfall i brott för att redovisa ingångshändelserna på personnivå och för att kunna göra adekvata indelningar av återfall i brott efter egenskaper som rör själva personerna. Det finns tre olika sätt att bestämma vilken ingångshändelse som ska användas i redovisningen. I redovisningen av personer uppdelat på kön, ålder och tidigare belastning används en slumpmässigt vald ingångshändelse från respektive referensår. Det görs för att undvika systematiska fel i statistiken, eftersom fördelningen över året inte är slumpmässig. När uppdelningen görs på brottskategori används ingångshändelsen med det grövsta brottet enligt straffskalan, och när uppdelningen görs på påföljdskategori används ingångshändelsen med den mest ingripande påföljden.

Skyddstillsyn: Skyddstillsyn är en påföljd som innebär en prövotid på tre år, då den dömde ska vara skötsam och försörja sig efter förmåga. I minst ett år av denna tid är personen under övervakning. Normalt upphör övervakningen efter ett år, om inte personen av särskilda skäl anses vara i behov av förlängd övervakning. Under övervakningen kan den dömde meddelas föreskrift om t.ex. missbruksvård, som han eller hon är skyldig att följa. Skyddstillsyn får utdömas för ett brott där rätten anser att påföljden inte kan stanna vid böter. Påföljden kan förenas med böter, fängelse eller samhällstjänst. Vid val av påföljd ska rätten beakta om skyddstillsyn kan bidra till att den tilltalade avhåller sig från fortsatt brottslighet. Om den dömde missköter sig kan det leda till nya föreskrifter eller en varning. Den dömde kan också i vissa fall omhändertas i högst 14 dagar. Vid allvarlig misskötsamhet kan skyddstillsynen komma att upphävas och ersättas av en annan påföljd, till exempel fängelse.

Sluten ungdomsvård: En alternativ påföljd, som kan utdömas

i stället för fängelse, för ungdomar under 18 år som begått allvarliga brott. Statens institutionsstyrelse (SiS) ansvarar för verkställigheten, som sker på särskilda ungdomshem. Reformen infördes 1999, med syftet att minimera de skadeverkningar som en fängelsevistelse kan ge ungdomar.

Specialstraffrätt: Strafflagar utanför brottsbalken, till exempel lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott (trafikbrottslagen), lagen (2000:1225) om straff för smuggling (smugglingslagen), narkotikastrafflagen (1968:64) och skattebrottslagen (1971:69).

Straff: Fängelse och böter.

Straffbar: Person som fyllt 15 år och därmed kan lagföras för brott. (Se även *minderårig*.) Tidigare användes begreppet straffmyndig.

Strafföreläggande: Strafföreläggande utfärdas av åklagare, för brott där böter ingår i straffskalan. Det utfärdas oftast i form av böter, men kan från och med 1997 även utfärdas i form av villkorlig dom, enskilt eller i kombination med böter. Om det finns förutsättningar för det, bör åklagaren utfärda strafföreläggande i stället för att väcka åtal (strafföreläggandekungörelse 1970:60). För att ett strafföreläggande ska vinna laga kraft måste den misstänkte erkänna brottet och godkänna straffet. I statistiken över handlagda brott och misstänkta personer redovisas utfärdade strafförelägganden, och i lagföringsstatistiken redovisas godkända strafförelägganden.

Straffmassa: Den totala summan av den av domstolarna utdömda fängelsestiden, i statistiken redovisad i antalet månader. I lagföringsstatistiken redovisas den straffmassa som har utdömts, exklusive livstidsdömda, i tingsrätterna under ett kalenderår, exklusive livstidsdömda.

Straffmyndig: Se *straffbar*.

Straffskala: Den skala som anger den maximala och minimala åtgärd som får följa ett brott när en domstol ska fastställa en påföljd. I statistiken över återfall i brott definieras det grävsta brottet eller den strängaste straffskalan som brottet med den högsta maximala åtgärden. Om de är lika väljs brottet med högsta minimala åtgärden.

Straffvarning: Om någon har begått ett brott innan han eller hon har fyllt arton år, får åklagaren beslut att underlåta åtal genom straffvarning, enligt 17 § lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL). Straffvarning får beslutas, om den unge blir föremål för sådan åtgärd som anges nedan och det med skäl kan antas att därigenom vidtas vad som är lämpligast för den unge:

1. vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453),

2. vård eller annan åtgärd enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, eller
3. annan åtgärd som innebär att den unge får hjälp eller stöd.
Straffvarning får också beslutas, om det är uppenbart att brottet har skett av okynne eller förhastande.

Straffvärde: Straffvärdet anger hur allvarligt ett brott är i relation till andra brott. Straffet för det enskilda brottet bestäms inom straffskalan för brottet och med hänsyn till bland annat den skada brottet medfört.

Stämpling: Att någon i samråd med en annan person beslutar att begå ett brott, försöker förmå en annan person att begå ett brott eller själv åtar eller erbjuder sig att begå ett brott.

Stöldbrott: Begreppet stöldbrott används bland annat i statistiken för att beskriva de brott som regleras i 8 kap. BrB (se definition av tillgreppsbrott nedan).

Systematiska fel (bias): En typ av fel inom statistiken som finns i till exempel en mätning eller beräkning. Det skiljer sig från slumpmässiga fel genom att de återupprepas i liknande storlek mellan olika mätningar varje gång, medan slumpmässiga fel varierar i storlek.

Säkerhetsklass: Anstalterna är indelade i säkerhetsnivåer från slutna anstalter ned till anstalter som helt saknar direkta rymningshinder. Från och med 2012 är anstalterna indelade i säkerhetsklasserna 1–3, där klass 1 har högst säkerhet.

Tid till första återfall i brott: Redovisningsmått i statistiken över återfall i brott. Där mäts tiden från ingångshändelsen till den första återfallshändelsen, i antal dagar.

Tidigare belastning: Används i statistiken över återfall i brott, och avser lagföringar som vunnit laga kraft under en period om fem år före en ingångshändelse. (Att själva brotten skett dessförinnan räcker alltså inte för att de i statistiken ska räknas som tidigare belastningar, om de inte också hunnit vinna laga kraft.) I återfallsstatistiken redovisas personer och ingångshändelser dels efter antalet belastningar, dels efter den mest ingripande belastningen sett till huvudpåföljden.

Tillgreppsbrott: Brott mot 8 kap. BrB, till exempel stöld, snatteri, rån och tillgrepp av fortskaffningsmedel.

Ungdomstjänst: Den 1 januari 2007 infördes ungdomstjänst som en ny fristående påföljd för unga lagöverträdare under 21 år. Syftet är att påföljden ungdomstjänst ska kunna ersätta högre bötesstraff, kortare frihetsberövanden och, när den unge endast har ett mindre vårdbehov, ungdomsvård. I valet mellan böter och ungdomstjänst ska det senare normalt väljas om det inte anses för ingripande. Om den unge är över 18 år får dock ungdomstjänst endast dömas ut om särskilda skäl finns. Innan denna form av påföljd infördes kunde ungdomstjänst endast utdömas som en tilläggsåtgärd inom ramen för överlämnande

till vård inom socialtjänsten. Påföljden som, liksom tidigare, avser oavlönat arbete samt annan särskild ordnad verksamhet i lägst 20 och högst 150 timmar, får endast dömas ut om den unge godkänner påföljden. Enligt socialtjänstlagen (2001:453) ska kommunen sörja för att påföljden ungdomstjänst kan verkställas. Socialnämnden ska bestämma det närmare innehållet i en utdömd ungdomstjänst i en arbetsplan.

Ungdomsvård: Den 1 januari 2007 infördes påföljden ungdomsvård. Ifall den som är under 21 år och har begått brott kan bli föremål för vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453), får rätten överlämna åt socialnämnden att sörja för nödvändig vård inom socialtjänsten enligt uppgjord vårdplan och eventuellt vårdkontrakt. För att överlämnas till vård ska den unge ha särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänsten eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Överlämnande får ske endast om socialtjänstens planerade åtgärder kan anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde, art och den tilltalades tidigare brottslighet. Påföljden kan förenas med böter eller särskild föreskrift om ungdomstjänst. När påföljden infördes ersatte den vård inom socialtjänsten.

Uppföljningsperiod: Redovisas i statistiken över återfall i brott och avser den period under vilken ingångshändelserna följs upp med avseende på nya lagförda brott. I den slutliga statistiken redovisas återfall i brott för en uppföljningsperiod om tre år, och i den preliminära statistiken för en period om ett år. Uppföljningsperioden beräknas från och med datumet för frigivningen från anstalt, utskrivningen från slutet ungdomsvård eller slutet på intensivövervakningen, alternativt från och med det datum då domen vunnit laga kraft eller datumet för annat lagföringsbeslut.

Utdömd strafftid: Den tid som domstolen utdömer för ett straff. I statistiken över återfall i brott redovisas en uppdelning efter utdömd strafftid, för frigivna från fängelse.

Utredda brott: Handlagda brott för vilka *utredning har bedrivits* och beslut om brottet har fattats under redovisningsåret. Med utredning avses förundersökning, förenklad utredning eller utredning enligt lagen om unga lagöverträdare. se även *Handlagda brott*

Utökad frigång: Från och med den 1 januari 2007 infördes nya regler för hur den sista delen av strafftiden kan avtjänas. Utslussningen, nu benämnd *utökad frigång*, är ett steg på vägen mot frihet, som ger den intagne möjligheten att avtjäna sista delen av fängelsestraffet i sin bostad. Utökad frigång får beviljas om den intagne har dömts till minst sex månaders fängelse och avtjänat halva strafftiden. Det får dock inte finnas någon större risk att den intagne kommer att begå brott, undandra sig att fullfölja straffet eller på annat sätt missköta sig allvarligt. Den intagne ska ha tillgång till bostad samt utföra arbete, få

behandling och delta i utbildning eller annan särskild ordnad verksamhet. Införandet av utökad frigång kan medföra en minskning i beläggningsstatistiken (och statistiken över inskrivna den 1 oktober).

Verkställighetsfall: Person som verkställer fängelsestraff i häkte.

Villkorlig dom: Villkorlig dom innebär en prøvotid på två år, under vilken personen ska vara skötsam och efter förmåga försöka försörja sig själv. Rätten får döma till villkorlig dom om påföljden inte bedöms kunna stanna vid böter. Påföljden kan förenas med böter och samhällstjänst.

Villkorlig frigivning: Innebär att den som dömts till fängelse på viss tid kan friges innan hela den utdömda strafftiden har avtjänats. Generellt gäller att man friges villkorligt efter två tredjedelar av strafftiden, dock minst en månad. Vid villkorlig frigivning gäller en prøvotid som motsvarar den återstående strafftiden, dock minst ett år. Den som frigivits kan då stå under övervakning av frivården. Vid misskötsamhet under prøvotiden kan personen på nytt tas in på anstalt, genom beslut av övervakningsnämnd eller genom ny dom. Villkorlig frigivning ska inte ske om det finns synnerliga skäl som talar emot det, t.ex. om den intagne på ett allvarligt sätt har brutit mot de föreskrifter och villkor som gäller för verkställigheten. Om den villkorliga frigivningen skjuts upp, måste man i beslutet ange en ny tidpunkt för när den dömde ska friges villkorligt. Den villkorliga frigivningen får skjutas upp högst sex månader åt gången.

Våldsbrott: Det finns olika definitioner av våldsbrott. I vissa definitioner inkluderas endast mord, dråp och misshandel. Andra definitioner innefattar även en eller flera av brotts typerna grov kvinnofridskränkning, grov fridskränkning, våldtäkt, rån och våld mot tjänsteman.

Vård inom socialtjänsten: Vård inom socialtjänsten, liksom vård inom socialtjänsten förenat med ungdomstjänst, är föregångarna till de nya ungdomspåföljderna ungdomstjänst och ungdomsvård. Se även *ungdomstjänst och ungdomsvård*.

Vård dygn: Beräkningsenhet för beläggningsenheten på anstalter och häkten. Beläggningsenheten mäts dagligen, med start klockan 00.00 på anstalter och klockan 06.00 på häkten.

Brott mot person: En kontinuerlig sannolikhetsfördelning som används i en parametrisk regression i statistiken över återfall i brott.

Ålder: Vilken ålder som är relevant skiljer sig åt mellan olika typer av statistik. I statistiken över personer misstänkta för brott och brottsdeltaganden avses den misstänktes ålder vid det första brott som personen misstänkts för, under den aktuella statistikperioden. I statistiken över personer lagförda för brott avses personens ålder då domstolen eller åklagaren beslutade om lagföring. I kriminalvårdsstatistiken avses åldern då anstaltsvistelsen eller övervakningen påbörjades eller vid

tidpunkten för mättillfället (1 oktober). I återfallsstatistiken avses åldern vid tidpunkten för ingångshändelsen.

Åtal/åtalsbeslut: Åklagaren beslutar att åtal ska väckas, det vill säga att gärningen ska prövas i domstol.

Åtalsunderlåtelse: Avser de fall då åklagaren beslutar att inte väcka åtal, trots att det råder klarhet i skuldfrågan och den misstänkte normalt sett har erkänt sig skyldig till brottet. Anledningen är ofta att brottet är lindrigt och att personen i stället åtalas för ett annat, grövre brott. Åtalsunderlåtelse enligt 17 § lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) benämns sedan 1 juli 2015 som straffvarning, för beskrivning se ovan *Straffvarning*.

Åtalsunderlåtelse kan utfärdas enligt följande lagrum:

20 kap. 7 § RB: Åtalsunderlåtelse kan utfärdas under förutsättning att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts:

1 st. 1 p. om det kan antas att brottet inte skulle föranleda annan påföljd än böter,

1 st. 2 p. om det kan antas att påföljden skulle bli villkorlig dom och det finns särskilda skäl för åtalsunderlåtelse,

1 st. 3 p. om den misstänkte begått ett annat brott och det utöver påföljden för detta brott inte krävs påföljd med anledning av det föreliggande brottet,

1 st. 4 p. om psykiatrisk vård eller insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade kommer till stånd,

2 st. om det av särskilda skäl är uppenbart att det inte krävs någon påföljd för att avhålla den misstänkte från vidare brottslighet och att det med hänsyn till omständigheterna inte heller krävs av andra skäl att åtal väcks.

Återfallsandel: Det är det centrala måttet i statistiken över återfall i brott och visar hur stor andel som återfaller i brott inom en viss uppföljningsperiod. Återfallsandelen skattas med hjälp av Life table method.

Återfallsbrott: Med återfallsbrott avses antalet återfallshändelser som skett under uppföljningsperioden. Se även *Återfallshändelse*, används vid redovisningen av antal återfall per person (återfallsfrekvensen). För personer med ingångshändelser redovisas antalet återfallsbrott.

Återfallsfrekvensen: Benämningen används vid redovisningen av antalet återfall per person. Där redovisas hur frekvensen av återfallsbrott varierar inom olika redovisningsvariabler. Se även *återfallsbrott och återfallshändelse*.

Återfallshändelse: Med återfallshändelse avses i statistiken ett

brott som ingår i en lagakraftvunnen dom, ett godkänt strafföreläggande eller en utfärdad åtalsunderlåtelse. För att en återfallhändelse ska inräknas i statistiken över återfall i brott ska de ha begåtts (brottstidpunkt) under uppföljningsperioden och ingå i en dom som vunnit laga kraft under uppföljnings- eller buffertperioden.

Återfallsintensitet (*hazard rate*): Ett mått inom det statistiska området överlevnadsanalys, som används i statistiken över återfall i brott för att beskriva risken för återfall vid en given tidpunkt under uppföljningsperioden.

Återfallsregistret: Bakom statistiken över återfall i brott finns ett register, återfallsregistret. Det finns tillgängligt på Brå för specialstudier.

Överföring av verkställighet till annat land: Verkställighet av fängelsestraff kan enligt den nordiska verkställighetslagen (1963:193) eller den internationella verkställighetslagen (1972:260) överflyttas till den intagnes hemland.

Överlevnadsanalys: Överlevnadsanalys är ett område inom statistiken där man studerar tiden till en viss händelse, till exempel död, sjukdom eller att det man studerar går sönder. I statistiken över återfall i brott är den intressanta händelsen återfall i brott. I statistiken används flera mått och metoder från området överlevnadsanalys, som *Life table method*, *hazard rate*, parametrisk regression och hasardkvot.

Överlämnande till vård inom socialtjänsten: Denna påföljd ersattes 2007 av ungdomsvård och ungdomstjänst, men tillämpades enligt statistiken i begränsad omfattning till och med 2008. Om den som begått brott var under 21 år och kunde bli föremål för vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453), fick rätten överlämna åt socialnämnden att sörja för vård inom socialtjänsten enligt uppgjord vårdplan. Detta förutsatte dock att socialtjänstens planerade åtgärder kunde anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde, art och den tilltalades tidigare brottslighet. Påföljden kunde förenas med böter eller särskild föreskrift om ungdomstjänst.

Överlämnande till vård enligt LVM: Om den som begått brott kan bli föremål för vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), får rätten överlämna åt socialnämnden (eller åt den som förestår hemmet, om personen redan är intagen i ett hem) att anordna vård. Om det begångna brottet kan ge strängare straff än fängelse i ett år, får detta endast ske om det föreligger särskilda skäl (se även LVM).

Övervakning: Personer som har dömts till skyddstillsyn eller är villkorligt frigivna kan stå under övervakning av frivården en viss tid. De ska då följa vissa föreskrifter och kan få hjälp och stöd från frivården.

Övriga handlagda brott: Avser de handlagda brott för vilka andra typer av beslut fattats än beslut som innebär

personupplärning eller förundersökningsbegränsning. Sådana beslut kan fattas såväl innan som efter att utredningen inletts, samt oavsett om det finns en skäligen misstänkt person eller ej. De vanligaste besluten är att inte inleda eller lägga ned en utredning på grund av att *spaningsuppslag saknas* eller att *spaningsresultat inte uppnåtts*.

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för verksamhetsuppföljning, beslutsfattande, utredningsverksamhet och forskning.

Utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, sammanställer och presenterar Brås enhet för rättsstatistik årligen cirka 1 100 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser.